

Nr 109.

Av herrar **Hansson** i Skediga och **Boman** i Stavsund, *angående utredning av frågan om överförande i samhällets ägo av för städernas bebyggelse nödvändig tomtmark.*

Frågan om värdestegringen på tomtmark, orsakad av städernas snabba tillväxt, har åtskilliga gånger varit föremål för riksdagens behandling. Redan 1907 upptogs detta spörsmål till riksdagens prövning genom då väckta motioner och har sedan dess med jämna mellanrum återkommit. I allmänhet har kravet gällt utredning rörande beskattningen av oförtjänt tomt- och fastighetsvärdestegring. För närvarande synes denna fråga vara föremål för utredning inom den sittande kommunalskatteberedningen.

Att beskattningen av den oförtjänta tomtvärdestegringen sammanhänger med allehanda svårigheter av teknisk natur är tydligt. Huvudsakligast av denna anledning har beskattning på detta område ej införts. Det ställer sig ej heller lätt att åstadkomma rättvisa och billighet vid en beskattning av tomt- och fastighetsvärdestegringar. Det förefaller som om utgångspunkten för diskussionen av hela detta problem varit mindre lyckligt för att inte säga felaktigt vald. För att uppnå en verklig lösning måste man söka sig fram efter andra vägar än att framställa krav på beskattning. Enklast och förnuf-tigast är att all tomtmark, som är behöflig för städernas och samhällets fortsatta tillväxt, överföres i kommunal eller statlig ägo. Härmed är också sagt att frågan om tomtmarken och tomtvärdestegringen måste främst ses ur stadsplaneringssynpunkt och inte ur beskattningssynpunkt.

Dessa bägge ståndpunkter förenas, om tomtmarken övergår i samhällets hand. Den framtida tomtvärdestegringen kommer ju automatiskt att tillfalla samhället, samtidigt som stadsplaneregleringar utan alltför stora kostnader kunna genomföras. Vidare blir det möjligt att förhindra den oskäligen värdestegring av tomtmarken, som är kännetecknande för orter i våldsam expansion. Det måste framstå som en betydande samhällets uppgift att stävja all spekulation med tomtmark.

De ständigt ökade tomtvärdena inverka höjande på byggnadskostnaderna och därmed på hyresnivån. De höga hyrorna taga en oproportionerligt stor del av löntagarnas inkomster och pressa därigenom ned deras levnadsstandard. De höga hyrorna kräva också höga löner, och därigenom fördyras produktionskostnaderna. En stor del av marginalen mellan vad producenterna få för sina produkter och vad konsumenterna få betala beror på den höga, ofta oskäligen hyresnivån i städerna. Av mellanhandsmarginalen måste hyrorna för affärslokalerna liksom löner åt de anställda betalas. Det är uppenbart, att de höga tomtpriserna och hyrorna verka fördyrande i en utomordentlig omfattning för hela samhället.

Att överföra tomtmarken i statlig eller kommunal ägo framstår kanske för de flesta som någonting nytt och oprövat. Det kan emellertid nämnas att i England — mitt under brinnande krig — framlagts ett förslag, varigenom all för städernas bebyggelse behövligen tomtmark skall övertagas av staten. Också i Sverige borde det vara möjligt att genomföra en liknande anordning till båtнад för hela samhället.

[Med stöd av vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning av frågan om överförande i samhällets ägo av för städernas bebyggelse nödvändig tomtmark, samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga de förslag, var till utredningen kan föranleda.

Stockholm den 18 januari 1945.

K. E. Hansson,
Skediga.

David Boman,
Stavsund.
